

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 6 від «07» 02 2020 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**ФІЛОСОФСЬКИЙ СВІТОГЛЯД ХХІ
СТОЛІТТЯ /**

**PHILOSOPHICAL WORLDVIEW OF THE
XXI CENTURY**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
COURSE OUTLINE**

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори:

Ю.І. Кулагін канд. філософських наук, проф.

А.Ю. Морозов доктор філософських наук, проф.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та політології 05.02.2020 р., протокол № 16

Рецензенти:

Латигіна Н.А., д. політ.н., проф.,

Кисельов М.М. д. філос. н., проф.

провідний науковий співробітник

Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України

ФІЛОСОФСЬКИЙ СВІТОГЛЯД ХХІ СТОЛІТТЯ/ PHILOSOPHICAL WORLDVIEW OF THE XXI CENTURY

РОБОЧА ПРОГРАМА/ COURSE OUTLINE

**Розділ 1. Структура дисципліни та розподіл годин за темами
(тематичний план)**

<i>Тема</i>	<i>Всього годин кредитів</i>	<i>Кількість годин</i>			<i>Форми контролю</i>
		<i>Лекції</i>	<i>Практичне заняття</i>	<i>Самостійна робота</i>	
Тема 1. Філософський світогляд ХХІ століття: теоретичний концепт	17	2	-	15	ЕО, К
Тема 2. Соціогуманітарний дискурс основних концепцій глобалізації	19	2	2	15	ЕО, К
Тема 3. Сучасна глобальна наука як постнекласичний тип наукової раціональності	19	2	2	15	ЕО, К
Тема 4. Методологія та метатеорія сучасної науки: когнітивний аналіз	19	2	2	15	ЕО, К
Тема 5. Філософія інновацій в теорії і практиці постіндустріального суспільства	19	2	2	15	ЕО, К
Тема 6. Соціально-філософські рефлексії сучасної економіки	17	2	-	15	ЕО, К
Тема 7 Інформаційний виклик постіндустріальній цивілізації	20	2	2	16	ЕО, К
Тема 8. Антропологічні імперативи філософського світогляду ХХІ століття	19	2	2	15	ЕО, К
Тема 9. Глобальні ідеології: контамінація, дивергенція та конвергенція	19	2	2	15	ЕО, К
Тема 10. Масовизація та аберації глобалізованої свідомості та культури	12	2	-	10	ЕО, К
Разом:	180/6	20	14	146	
Підсумковий контроль – екзамен					

✓ Скорочення: ЕО – експрес-опитування, К – колоквіум.

**Розділ 2. «Тематика та зміст лекційних, практичних
(семінарських), лабораторних занять, самостійної роботи»**

Результати навчання	Номер теми, вид навчальної діяльності	Робочий час (год.)
1	2	3
Засвоїти сучасну філософсько-світоглядну концепцію, визначити її компоненти та основні тенденції трансформації.	Тема 1. Лекція «Філософський світогляд ХХІ століття: теоретичний концепт» План лекції 1. Сутність та структура філософського світогляду у ХХІ столітті. 2. Філософські засади гуманістичного конструктивізму як основи ноосферного світогляду цивілізації у ХХІ столітті. 2. Самостійний практикум Ознайомитися з працями: 1. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства / Деніел Белл // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія; [упоряд. В. Лях] - К: Либідь, 1996. - С.194-250. 2. Вернадский В.И. Наукова думка як планетарне явище / Вибрані праці академіка В. І. Вернадського. Т. 1 : Володимир Іванович Вернадський і Україна. Кн. 2 : Вибрані праці / НАН України, Коміс. з наук. спадщини акад. В. І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т історії України ; [уклад.: О. С. Онищенко, В. М. Даниленко, Л. А. Дубровіна та ін. ; редкол.: А. Г. Загородній та ін.]. — К., 2011. - 584 с. Література: Основна: 3,4, 5 Додаткова: 22, 23, 24. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5.	2
	Тема 2. Лекція «Соціогуманітарний дискурс основних концепцій глобалізації». План лекції 1. Філософія нестабільності в системній	15

Засвоїти основні концепції глобалізації та зрозуміти їх соціально-гуманітарну складову в стратегіях їх подальшої реалізації	методології аналізу сучасної глобалізації. 2. Соціально-гуманістична парадигма глобального розвитку у XXI столітті. 2. Творча дискусія - <i>Обговорення питання:</i> Ресурси, інтелект, технології як основні фактори і цілі глобалізації. - <i>Дискусія по праці:</i> Глобалізація і безпека розвитку: Монографія/О.Г. Білорус та ін. К.: КНЕУ, 2001. – 733 с. 3. Самостійний практикум Ознайомитись з працею: 1. Фромм Е. Втеча від свободи. – К., Дух і Літера. - 288 с. 2. Проаналізувати концептуальну різницю між історіософськими концепціями «зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтона та концепцією «кінця історії» Ф. Фукуями. Література: Основна: 1, 4, 5. Додаткова: 1, 19, 20. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.	2 2 15
Зрозуміти глибину філософських засад сучасних концепцій науки та інтегративний характер міждисциплінарних досліджень	Тема 3. Лекція «Сучасна глобальна наука як постнекласичний тип наукової раціональності» План лекції 1. Філософське обґрунтування трансдисциплінарної парадигми в науці XXI століття. 2. Філософський континуум сучасної наукової картини світу. 1. Творча дискусія - <i>Обговорення питання :</i> Інтегрованість та нелінійність сучасної науки. - <i>Дискусія по праці:</i> Кун Т. Структура наукових революцій. — К.	2 2

	: Port-Royal, 2001. – 228 с. 3. Самостійний практикум 1. Дослідити, в чому полягає сутність критики Е. Гуссерлем психологізму в науковому пізнанні. 2. Проаналізувати основні герменевтичні підходи у гуманітарній науці за працею: Г. Г. Гадамер. Істина і метод. Т.1. Герменевтика. Пер. О. Мокровольський. – К., 2010. – 316 с. Література: Основна: 1, 4, 5. Додаткова: 3, 13, 24, 29, Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4..	15
Засвоїти сутність та структуру сучасної наукової методології, визначити місце і роль філософських методів в сучасних междисциплінарних напрямках розвитку науки.	Тема 4. Лекція «Методологія та метатеорія сучасної науки: когнітивний аналіз» План лекції 1. Філософський метод як форма саморозвитку змісту об'єкта пізнання. 2. Класичні, неklasичні та постнекласичні методології наукового пізнання. 2. Творча дискусія - Обговорення питання: Когнітивні наслідки междисциплінарної революції в науці. - Дискусія по праці: Popper K. The logic of scientific discovery. New York. – Routledge classic, 2002. – 545 p. 3. Самостійний практикум Ознайомитися з працями: 1. Болховітінова О. Ю., Волощенко Л. Ю., Кваснюк Б. Є. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України / За ред. В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – 556 с. 2. Буряк П. Ю., Гупало О.Г. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності: Навч. посіб. – К.: Хай-Тек Прес, 2007. – 336 с.	2 2 15

	Література: Основна: 1,2,5. Додаткова: 7, 10, 13, 29, 32. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.	
Засвоїти сучасні інноваційні теорії і країнознавчі практики та вплив нового знання на стан інноваційного-технологічного розвитку	Тема 5. Лекція «Філософія інновацій в теорії і практиці постіндустріального суспільства» План лекції 1. Суб'єктивна раціональність в парадигмі інноваційного розвитку як проблема розуму і відчуттів. 2. Філософія політики інноваційного розвитку в міжнародних практиках. Самостійний практикум Ознайомитися з документами і працями: 1. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010- 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. – К.: Парламентське видавництво, 2009. – 623 с. 2. Освіта й наука в інноваційному розвитку сучасної Європи / за заг.ред. С.І. Здіорука. – К.: НІСД, 2014 – 124 с. 3. Романовський О.О. Інноваційна діяльність дослідницьких університетів США: Монографія. – К.: Вид. КНУТД, 2012. – 134 с. Література: Основна: 1, 2, 5. Додаткова: 1, 2, 10, 11, 13. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4. Тема 6. Лекція «Соціально-філософські рефлексії сучасної економіки» План лекції 1. Філософія поліфундаментальності сучасного суспільства та різновекторності глобального економічного розвитку. 2. Філософські імперативи сучасних економічних антикризових стратегій. 1. Творча дискусія	2 15

Засвоїти основні концепції світового економічного розвитку та місце людини у зростанні економіки знань	- <i>Обговорення питання:</i> Інформаційна культура і грамотність у формуванні цифрової економіки. - <i>Дискусія по праці:</i> Тоффлер Е. Нова парадигма влади. Знання, багатство й сила / Перекладач: Наталка Бордукова. — Харків : Акта, 2007. — 688 с. 2. Самостійний практикум <i>Ознайомитися з документами і працями:</i> 1. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу і держави: національна доповідь/ за заг. ред. В.М. Гейця. – К.: НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с. 2. Экономическая теория в XXI веке: поиск эффективных механизмов хозяйствования. Материалы II международной научно-практической конференции. – Полоцкий государственный ун-тет, 2016. – 450 с. Література: Основна: 1,3,5. Додаткова: 1, 15, 27. Інтернет-ресурси: 1,2,4	2 10
Засвоїти основні концепції інформаційного суспільства та особливості національних практик у його розбудові	Тема 7. Лекція «Інформаційний виклик постіндустріальній цивілізації» План лекції 1. Інформаційне суспільство як продукт раціональності нового типу. 2. Гуманістичні імперативи суспільства знань. 2. Творча дискусія - <i>Обговорення питання:</i> Соціогуманітарна складова у концепціях інформаційного суспільства. - <i>Дискусія по праці</i> 3. Баумана «В пошуках центру, що тримає» //Глобальні модерності. – К.: Ніка – Центр, 2013, 420 с. 3. Самостійний практикум <i>Ознайомитися з працями</i> 1. Дубов Д.В. Кібер-простір як новий вимір геополітичного суперництва. Монографія. – К.: НІСД, 2014.- 328 с.	2 2

	2. Губерський Л. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз [Текст] / Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. - К.: Знання України, 2002. - 580 с. Література: Основна: 1,3,5. Додаткова: 1, 2, 16 Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.	16
Засвоїти основну проблематику філософської антропології суспільства інформаційної доби та виділити основні тенденції у зміні характеру міжособистісних відносин	Тема 8. Лекція «Антропологічні імперативи філософії ХХІ століття» План лекції - Філософія «розщепленої людини» та полі функціональність людської поведінки в інваріантному середовищі. - Людиновимірність сучасних суспільних теорій та соціальних практик: методологія аналізу. 2. Творча дискусія <i>Обговорення питання:</i> Інформаційний соціум і нанотехнологічний спосіб життя людини. - Дискусія по праці: Малахов Віктор. Право бути собою. - Київ: Дух і Літера, 2008. – 480 с. 3. Самостійний практикум <i>Ознайомитися з працею:</i> Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу/ В. Франкл: пер. з англ. та нім.; – К., 2012 - Розкрити сутність вчення про «одновимірну людину» у філософії Г. Маркузе. Література: Основна: 1, 4,5. Додаткова: 4, 8, 16. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.	2
Сформувати системне уявлення про сучасні ідеології	Тема 9. Лекція «Глобальні ідеології: контамінація, дивергенція та конвергенція» План лекції	15

та їх інтенції, зрозуміти тенденції щодо їх модернізації в сучасній інформаційній цивілізації	1. Філософські універсалії в глобальних трансформаціях сучасних ідеологій. 2. Ідеології сучасного і майбутнього: синергетичний аналіз. 2. Творча дискусія - <i>Обговорення питання: Ідеосфера сучасного інформаційного суспільства.</i> - <i>Дискусія на тему: Сучасні методи маніпуляції і пропаганди в умовах гібридної війни.</i> 3. Самостійний практикум Познайомитися з працями: 1. Філософія сьогодні. Розмови з У. Беком, Г.-Г. Гадамером, Ю. Габермасом, Г. Йонасом, О. Гьофе, В. Гьосле, Р. Рорті та ін. За ред. У. Бьома // Пер. з нім. А. Богачова. — К.: Альтерпрес, 2003. — 168 с. 2. Габермас Ю. Єдність розуму в розмаїтті його голосів // Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія: Підручник. — К.: Лібра, 1999. — С. 255-286. Література: Основна: 3,4,5. Додаткова: 4, 13,17. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.	2 2 15
--	---	-----------------------------

Засвоїти основні проблеми формування свідомості людини у відкритому інформаційному просторі та вплив нових стереотипів мислення на руйнування національного культурного простору	Тема 10. Лекція «Масовізація та аберації глобалізованої свідомості та культури» План лекції 1. Релятивізм та інволюція глобальної свідомості в сучасному світі. 2. Екстеріоризація та інтеріоризація культурної поведінки суб'єкта в глобальному світі. 2. Самостійний практикум Познайомитися з працями: 1. Ортега-і-Гасет, Х. Бунт мас // Ортега-і-Гасет Хосе. Вибрані твори. - К. : Основи, 1994. — С. 15-139. 2. Мазараки А.А. Торговля. Деньги. Менталитет. – К., 2006. – 632 с. Література: Основна: 2,3,5 Додаткова: 1, 11, 22, 30. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.	2 10
--	---	--------------------

Розділ 3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА*

1. Болховітінова О. Ю., Волощенко Л. Ю., Кваснюк Б. Є. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України / За ред. В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – 556 с.
2. Буряк П. Ю., Гупало О.Г. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності: Навч. посіб. – К.: Хай-Тек Прес, 2007. – 336 с.
3. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства [Текст] / Деніел Белл // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія; [упоряд. В. Лях] - К: Либідь, 1996. - С.194-250.
4. Глобальні модерності. – К.: Ніка – Центр, 2013, 420 с.
5. Ільїн В., Кулагін Ю. Філософія: підручник: в 2 ч. – Ч. 1. Київ, Альтерпрес, 2002. – 464 с.

ДОДАТКОВА

6. Арентс Х. Джерело тоталітаризму. Переклад з англійської — Володимир Верлока, Дмитро Горчаков; 2-е видання. 2005. – 464 с.
7. Бодрийяр Ж. Общество потребления. Его мифы и структуры [Текст] / Жан Бодрийяр; [пер. с фр., послесл. и примеч. Е.А. Самарской] - М.: Культурная революция; Республика, 2006. - 269 с.

8. Вернадский В.И. Наукова думка як планетарне явище / Вибрані праці академіка В. І. Вернадського. Т. 1 : Володимир Іванович Вернадський і Україна. Кн. 2 : Вибрані праці / НАН України, Коміс. з наук. спадщини акад. В. І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т історії України ; [уклад.: О. С. Онищенко, В. М. Даниленко, Л. А. Дубровіна та ін. ; редкол.: А. Г. Загородній та ін.]. — К. , 2011. - 584 с.
9. Валлерстайн И. Конец знакомого мира: Социология XXI века. - К.: Логос, 2003.- 368 с.
10. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму./ Макс Вебер. - К.: Директ-Медиа, 2011. -178 с.
11. Габермас Ю. Єдність розуму в розмаїтті його голосів // Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія: Підручник. — К.: Лібра, 1999. — С. 255-286.
12. Готт В.С., Семенюк Э.П., Урсул А.Д. О единстве научного познания. – М., 1977 г.
13. Губерський Л. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз [Текст] / Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. - К.: Знання України, 2002. - 580 с.
14. Делез Ж. Анти-Эдип: Капитализм и шизофрения/Ж. Делез, Ф. Гваттари; [пер. с франц. и послесл. Д. Кралечкина] - Екатеринбург: У-Фактория, 2007. - 627 с.
15. Кун Т. Структура наукових революцій. — К. : Port-Royal, 2001. — 228 с.
16. Кара-Мурза С.Г. Манипуляция сознания, К.: ЕКСПО. 2005. – 864 с.
17. Кастельс М. Информационная эпоха: Экономика, общество и культура/ М. Кастельс. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
18. Лебон Г. Психология народов и масс / Гюстав Лебон; [пер. с франц.], - М: «Академический проект», 2011. – 240с. - (Серія «Психологические технологии»).
19. Лиотар Ж. Ф. Состояние постмодерна. [Текст] / Ж.Ф. Лиотар; [пер. с фр. Н.А. Шматко]. - М.: Институт экспериментальной социологии, СПб.: Алетейя, 1998.- 160 с.
20. Липовецки Ж. Эра пустоты. Эссе о современном индивидуализме [Текст]/ Ж. Липовецки; [пер. с фр. В.В. Кузнецова] - СПб.: Владимир Даль, 2001.- 331 с.
21. Мазараки А.А. Торговля. Деньги. Менталитет. – К., 2006. – 632 с
22. Маркузе Г. Одновимірна людина. К., Слово, 1999. – 230 с.
23. Маклюэн Г.М. Внешние расширения человека/. Г.М. Маклюэн. –М.: Кучково поле, 2007. – 464 с.
24. Малахов Віктор. Право бути собою. - Київ: Дух і Літера, 2008. – 480 с.
25. Ортега-і-Гасет, Х. Бунт мас // Ортега-і-Гасет Хосе. Вибрані твори. - К. : Основи, 1994. — С. 15-139.

26. Парсонс Т. Понятие культуры и социальной системы [Текст]/ Т. Парсонс; пер. с англ. Е. Молодцова, В. Степанова, Г. Беляева, В. Тапилина и др. // О социальных системах. - М.: «Академический проект», 2002. - С. 687-693.
27. Постмодернизм. Энциклопедия. - Мн.: Интерпрессервис; Книжный Дом. 2001. - 1040. - (Мир энциклопедий)
28. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой: Пер. с англ./ Общ. ред. В. И. Аршинова, Ю. Л. Климонтовича и Ю. В. Сачкова. — М.: Прогресс, 1986.—432 с.
29. Тоффлер Е. Нова парадигма влади. Знання, багатство й сила / Перекладач: Наталка Бордукова. — Харків : Акта, 2007. — 688 с.
30. Філософія сьогодні. Розмови з У. Беком, Г.-Г. Гадамером, Ю. Хабермасом, Г. Йонасом, О. Гьофе, В. Гьосле, Р. Рорті та ін. За ред. У. Бьома // Пер. з нім. А. Богачова. — К.: Альтерпрес, 2003. — 168 с.
31. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу/ В. Франкл: пер. з англ. та нім. ; — К., 2012. — 270 с
32. Фромм Е. Втеча від свободи. — К., Дух і Літера. - 288 с.
33. Фукуяма Ф. / Френсіс Фукуяма //Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія; [упоряд. В. Лях]. -К: Либідь, 1996. - С.194-250.
34. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие [Текст] /Ю. Хабермас; [пер. с нем. под ред. Д.В.Скляднева] - СПб.: «Наука», 2000.382 с.
35. Хайдеггер М. Европейский нигилизм / Время и бытие: Статьи и выступления: Пер. с нем.; Сост., пер., вступ ст., коммент. и указ. В.В. Библихина. - СПб.: Наука, 2007.- С. 245-266. - (Серия «Слово о сущем»; т.70).
36. Экономическая теория в XXI веке: поиск эффективных механизмов хозяйствования. Материалы II международной научно-практической конференции. — Полоцкий государственный ун-тет, 2016. — 450 с.
37. Popper K. The logic of scientific discovery. New York. — Routledge classic, 2002. — 545 p.
38. Hantington S. The clash of civilization. New York, 1998. — 450 p.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

- 1 <http://www.philsci.univ.kiev.ua> (бібліотека факультету філософії Київського національного університету ім. Тараса Шевченка)
- 2 <http://www.uct.kiev.ua/~sofi/> (Центр практичної філософії).
- 3 <http://www.caute.net.ua> (сайт, присвячений Б.Спінозі та Е.В. Ільєнкову).
- 4 <http://www.nbuv.gov.ua/> (бібліотека ім. В. Вернадського)
- 5 <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3> (бібліотека ім. М. Максимовича)

**курсив – визначено джерела та літературу, яка наявна в бібліотеці КНТЕУ*